



Regional CSO platform advocating social innovation under employment policies that guarantees security for youth at risks, an EU-funded project. This document has been produced by financial assistance of the EU funds of Civil Society Facility Operating Grants to IPA CSO Associations.

LEAD APPLICANT



CO-APPLICANTS



The content of this document are the sole responsibility of YOU SEE! project partnership and can under no circumstances be regarded as reflecting the position of the EU.

YouSEE Platform Statement for Regional Policy Transformation true social innovation in pre-accession period (Poziv za kreiranje perspektive za mlade u regionu Western Balkan)

UVOD

Participirajući u radu Regionalnog savjeta za saradnju, vlade zemalja Zapadnog Balkana su se obavezale da će do 2018. godine otvoriti million novih radnih mjesta. Zaključno sa 2017. godinom kreirano je oko 600 000 od kojih je dominantan broj, srazmjerno veličini i broju stanovnika kreiran u Srbiji, sa nešto više od polovine od ove cifre. Ovo je, naravno, statistički podatak koji ne ukazuje na dramatičan rast privrednog razvoja niti je pokazatelj intenzivnog ulaganja u aktivne mjere zapošljavanja. Činjenica da zemlje regiona imaju i do 10 puta manji budžet za aktivne mjere nego što to predviđaju budžeti zemalja Evropske unije samo su jedan od razloga nedovoljnog impakta na povećanje zaposlenosti.

Iako su u regionu kao flagship inicijative identifikovana pitanja kao što su kreiranje boljeg ambijenta za djelovanje biznisa, otklanjanje barijera kod prepoznavanja kvalifikacija i nostrifikacije diploma - nije došlo do značajnijeg poslovnog uvezivanja malog i srednjeg biznisa u regionu. O inovacijama, naročito o onima koje doprinose novim odnosima, alternativnoj ekonomiji i novim tehnologijama nije bilo promjena do unazad godinu dana kada je stidljivo započet process kreiranja pojedinih politika. Ali da naznaka zadovoljstva među građanima nema, naročito mlađom populacijom, te da nema optimizma sa stanjem u regionu, ukazuju podaci o migraciji mladih prema zemljama Zapadne Evrope.

Proces mijenjanja i izmjene dominantnih načina rada, razmišljanja i organizovanja, predstavljaju najizazovniji proces koji se naziva transformativnim društvenim inovacijama. To je proces kojim se nismo bavili u pripremi ovog dokumenta, već smo se koristili iskustvom djelovanja velikih evropskih projekata i mreža. **Manifesto** pripremljen od strane **Transit mreže** predlaže "transformativne društvene inovacije kao priču o promjeni ka zajedničkoj budućnosti koja je održivija, pravednija i otpornija. Ova priča je suštinska i izrazito politička. Takvi postupci sami po sebi mogu biti akti prkosa u pokušaju da se promijeni sistem moći, institucionalizovani interesi i duboko ukorjenjene prakse i vjerovanja". Široka mreža univerziteta, instituta i organizacija radila je na istraživanjima da bi otkrili šta transformativne društvene inovacije znače u našem gradu, susjedstvu, selu, sektoru, organizaciji i ličnom životu, da bi identifikovana iskustva dijelili i širili na način koji ih čini pristupačnim i primjenjivijim za više ljudi. **Deklaracija SIC o socijalnim inovacijama** postavlja osnovne vrijednosti koje služe evropskim kreatorima politike da koriste ovaj dokument dok pregovaraju o novom budžetu i programima EU. Deklaracija uključuje 10 specifičnih preporuka za politiku koje su presudne za ova pitanja. Predloženi prioriteti pozivaju zainteresovane



Regional CSO platform advocating social innovation under employment policies that guarantees security for youth at risks, an EU-funded project. This document has been produced by financial assistance of the EU funds of Civil Society Facility Operating Grants to IPA CSO Associations.

LEAD APPLICANT



CO-APPLICANTS



The content of this document are the sole responsibility of YOU SEE! project partnership and can under no circumstances be regarded as reflecting the position of the EU.

aktere “da društvene inovacije postanu prioritet u svim politikama i programima EU (kao što su Evropski socijalni fond Plus ili Horizon Europe)”, a niz predloga usmjereni su na korištenje strateških partnerstava između EU, nacionalnih i regionalnih vlasti da bi radilo na oslobađanju potencijala zajednica i organizacija civilnog društva koje bi izazvale promjene. **Principe i vrijednosti ovih platformi dijeli i YouSEE platforma i kao takve integrisani su u tekst ovog dokumenta koji je predlog političarima i zajednicama u ovom regionu.**

Pored praćenja pozitivnih procesa u Evropskoj uniji, u protekle četiri godine YOUSEE Platforma je vodila složen proces razumijevanja nekih od najvećih barijera u nacionalnim politikama koje limitiraju social innovation community da postignu veći uticaj, posebno u segmentu prosperiteta mladih koji bi vodio njihovom zadržavanju u ovom regionu. Da bismo se povezali sa raznovrsnim akterima koji čine zajednicu za socijalne inovacije u regionu, dizajnirali smo i realizovali razne aktivnosti - workshopove, treninge, sastanke, kampanje putem društvenih medija, kao i niz stakeholders okruglih stolova i foruma. Cilj je bio jednostavan: željeli smo da razumijemo stavove zajednice o tome šta je potrebno da društvene inovacije na zapadnom Balkanu postanu mainstream u narednoj deceniji.

Na osnovu navedenih dokumenata, predloga politika produkovanih kroz Transit mrežu I SIC Platform kao što je “How is EU employment policy driving social innovation”, na osnovu Lisabonske deklaracije za društvene inovacije, studije EU o viziji i trendovima društvenih inovacija, koristeći se “Vodičem za socijalne inovacije Evropske komisije”; uzimajući u obzir potrebe građana i nalaze nacionalnih dokumenata koje su kreirali partneri; radeći na regionalnim predlozima - Platforma YouSEE je pripremila predlog seta mjera koje bi trebalo da budu vodič za transformaciju politika kroz društvene inovacije, a koje bi dovele do drugačije perspektive mladih Zapadnog Balkana i Turske.

POLITIKA ZAPOŠLJAVANJA U EU I DRUŠTVENE INOVACIJE

Politika zapošljavanja u EU (navedena od strane grupe autora SIC publikacije - *How is EU employment policy driving social innovation - Nabeela Ahmed, Sophie Reynolds, Isaac Stanley, Sandra Gulyurtlu, Madeleine Gabriel*) “je široko polje koje uključuje nekoliko različitih tipova pristupa politici. One se mogu grupisati na sledeći način:

- Politika Makroekonomije: ekspanziona fiskalna politika u skladu sa tradicionalnim Keynesian pristupima politici zapošljavanja. One teže da stimulišu stvaranje zaposlenja povećanjem agregatne tražnje;
- Politika tržišta rada: oni nastoje da utiču na interakciju između ponude i tražnje rada;
- Politika zaštite zapošljavanja: ovaj cilj reguliše individualne i kolektivne uslove rada, a time i često uzima oblik zakona, poznat kao Zakon o zaštiti zapošljavanja (EPL).



Regional CSO platform advocating social innovation under employment policies that guarantees security for youth at risks, an EU-funded project. This document has been produced by financial assistance of the EU funds of Civil Society Facility Operating Grants to IPA CSO Associations.

LEAD APPLICANT



CO-APPLICANTS



The content of this document are the sole responsibility of YOU SEE! project partnership and can under no circumstances be regarded as reflecting the position of the EU.

Post-Maastricht period je značajno preusmjerio pažnju EU od zaštite zaposlenosti do promocije zapošljavanja, posebno kroz aktivne politike tržišta rada. Ovo se može posmatrati kao dio transformacije izazvane pomakom ka Ekonomskoj i monetarnoj uniji (EMU) i kao odgovor na istrajnost visoke stope nezaposlenosti u zemljama članicama. Glavna tačka ove promjene bila je Evropska strategija zapošljavanja (EES), inicirana u skladu sa Sporazumom iz Amsterdama iz 1997. godine. “

DRUŠTVENE INOVACIJE

Inovacija je implementacija pronalaska ili ideje. Inovacija je proces transformacije ideje u praktičnu primjenu - realizaciju. Inovativnost se odnosi i na oblikovanje novog, kao i na ponovnom otkrivanju i upotrebi starog. Društvene inovacije često podrazumijevaju ponovno otkrivanje, re-inventing, ponovnu upotrebu, revitalizaciju i prevođenje zaboravljenih, izgubljenih ili napuštenih načina rada i razmišljanja. Inovacija se odnosi na kombinovanje starih iskustava i prakse, isto koliko i na integraciju novih predloga i tehnologije u postojeće kontekste.

Inovacije ne moraju biti globalne, već one mogu predstavljati novinu za organizaciju koja ih sprovodi. Šta je inovacija za jednu ne mora biti inovacija za drugu organizaciju koja može primjeniti taj proizvod/uslugu, proces ili poslovni model.

Društvena inovacija nikada ne smije biti zloupotrijebljena kao izgovor za ukidanje neophodnih i tradicionalnih javnih usluga. Društvene inovacije ne bi trebalo da zamijene proces razvoja, održavanja ili poboljšanja neophodnih socijalnih davanja. Inovacije ne treba smatrati "jeftinijim rješenjima" koja podržavaju mjere štednje, niti treba da budu zamjena, već promocija i obogaćivanje usluga i procesa u zajednici.

Društvene inovacije nikako ne bi trebalo da budu osnova za konkurenciju između organizacija civilnog društva. Sektor mora da saraduje i da osigura komunikaciju institucija i ljudi, da identifikuje, istražuje i testira odnose i predlaže adaptaciju servisa u javne politike.

Nije dovoljno promijeniti ono što radimo i alate koje koristimo: **neophodno je eksperimentisati sa alternativnim pristupima razvoju društvenih odnosa i vrijednostima koji oni nose.** Društveni odnosi, npr. između susjeda, potrošača i proizvođača, poslodavaca i zaposlenih, donosilaca politika i građana, su fundamentalni za kvalitetnije uređenje naših života. Moramo da se na suštinskom nivou pozabavimo kako se odnosimo jedni s drugima – eksperimentisati sa načinima koji promovišu relacijske vrijednosti povjerenja, reciprociteta, jednakosti, kolektivnosti, dijeljenja, solidarnosti, inkluzije i transparentnosti. Potrebno je obavezati se na eksperimente koji vode razvoju neophodnih kompetencija grupe za izgradnju i održavanje takvih odnosa.

Društvene i materijalne promjene su blisko isprepletene: neophodne su nam i društvene i tehnološke inovacije. Društvene inovacije predstavljaju kontra balans tehnološkim inovacijama koje su postale sinonim u zajednici za inovacije.



Regional CSO platform advocating social innovation under employment policies that guarantees security for youth at risks, an EU-funded project. This document has been produced by financial assistance of the EU funds of Civil Society Facility Operating Grants to IPA CSO Associations.

LEAD APPLICANT



CO-APPLICANTS



The content of this document are the sole responsibility of YOU SEE! project partnership and can under no circumstances be regarded as reflecting the position of the EU.

Vrlo značajno je razumjeti da su tehnologija, održivi razvoj, kultura, ekonomija i politika isprepletane i da "društveno" nije nešto što je oblikovano samo od strane ljudi, već i pod uticajem računara, novih tehnologija, mobilnih telefona, klimatskih promjena...

Društvene inovacije pokreću nove politike - bez obzira koje od njih. Ovo je opšta procjena nedavno održanog foruma o društvenim inovacijama u Sevilji. Tipologija EQUAL-a (korišćena u pomenutoj SIC publikaciji) razlikuje tri kategorije zapošljavanja vođene društvenim inovacijama: "**Procesno orijentisana inovacija**" odnosi se na "razvoj novih pristupa i metoda i poboljšanje postojećih". "**Kontekstno orijentisana inovacija**" odnosi se na promjene u "političkoj i institucionalnoj strukturi i razvoju sistema". Na kraju, "**inovacije usmjerene ka cilju**" odnose se na "formulisanje novih ciljeva, uključujući identifikaciju novih kvalifikacija i otvaranje novih oblasti zapošljavanja".

Društvene inovacije su orijentisane na ljude, jer su ljudi najbolji izvor inovacija i ciljni korisnici. Cilj je investiranja u ljude kako bi mogli oblikovati i voditi inovacije u skladu sa njihovim težnjama i vrijednostima. Definisati šta je to osnovni pravac za ostvarivanje prosperiteta i kvalitetnog života u regionu i raditi na ostvarivanju;

Društvene inovacije su sistem fokusiran da potencijale ljudi i institucija pretvori u pozitivne rezultate. Podižući društvene inovacije na nivoe gradova i regiona, ove naseobine transformišemo u velike laboratorije. Sposobnost institucija da rade zajedno u velikom broju i u nizu složenih i raznovrsnih funkcija, organizovanih kroz trajne i predvidive interakcije sa ljudima, je način kako se kreiraju društvene transformacije; Društvena inovacija mora biti srž stvaranja politika i političke agende Balkana. Ona više ne može biti sporedna politika, niti politika promovisana kroz koncept nagrađivanja, već mora prethoditi početnoj fazi stvaranja.

RAZLOZI ZA INTERESOVANJE KREATORA POLITIKE ZA DRUŠTVENE INOVACIJE:

Razlozi za podršku donosioca odluka su očigledni i mogu imati višeznačnu upotrebnu vrijednost. Društvene inovacije mogu biti promovisane na različite načine, ali dominantno kao način:

- rješavanja konstantno prisutnih društvenih izazova;
- kreiranja poslova;
- promovisanja ekonomskog rasta, posebno inkluzivnog rasta;
- poboljšanja javnih usluga, čineći ih potencijalno jeftinijim i/ili efikasnijim;
- stvaranja većeg legitimiteta za javne institucije;
- podsticanja fleksibilnosti u zajednicama, dajući ljudima sredstva za rješavanje sopstvenih problema;
- promjene odnosa između države i građana
- inovacije modela upravljanja.



Regional CSO platform advocating social innovation under employment policies that guarantees security for youth at risks, an EU-funded project. This document has been produced by financial assistance of the EU funds of Civil Society Facility Operating Grants to IPA CSO Associations.

LEAD APPLICANT



CO-APPLICANTS



The content of this document are the sole responsibility of YOU SEE! project partnership and can under no circumstances be regarded as reflecting the position of the EU.

VRIJEDNOSTI I NAČELA ZAJEDNICE DRUŠTVENIH INOVACIJA

Vrijednost i principi proizvedeni Lisabonskom deklaracijom SIC-a "Socijalna inovacija kao put ka održivoj, otpornoj i inkluzivnoj Evropi" kreirani su u procesu obimnih konsultacija i online istraživanja, a u kojem je doprinos dala YOUSEE platforma. Predstavljene vrijednosti i principi inspirisani su drugim manifestima i deklaracijama, uključujući Manifest za digitalne društvene inovacije, **Manifest za Transformaciju Socijalnih Inovacija i Deklaraciju o politici SI-DRIVE i Strazburšku deklaraciju o Socijalnim Preduzećima**, predstavljaju neophodno polazište za razvoj društvenih inovacija i u regionu Zapadnog Balkana. Ovim dokumentom pokazuje se posvećenost **zajedničkim vrijednostima** koje uključuju:

- Pretpostavku da su društvene inovacije jedan od instrumenata za nuđenje perspektive mladima i rješavanje društvenih izazova - od lokalnih do globalnih;
- Otvorenost, demokratizaciju i uvjerenje da će više aktera - uključujući građane, zajednice i one koji se suočavaju sa marginalizacijom – imati ulogu u razvoju inovacija, razvoju međuljudskih odnosa, društvenom i ekonomskom razvoju i donošenju odluka;
- Uvjerenje da i top-down koncept dobijanja nalaza kroz istraživanja i bottom-up saradnja, eksperimentisanje i kolaboracija u razvoju mjera su potrebni za prevazilaženje izazova sa kojima se suočavamo kod postizanja nacionalnih ciljeva politika zapošljavanja, drugih politika koje tretiraju status mladih ali i podrška ostvarivanju ambiciozno postavljenih UN Milenijumskih razvojnih ciljeva;
- Želju da se potraže kreativni načini za poboljšanje kvaliteta i inkluzivnosti javnih servisa, vođene odlukom da društvene inovacije nikada ne bi trebalo da budu izgovor za njihovo ukidanje.

U skladu sa ovim vrijednostima, pozivamo nacionalne i lokalne donosiocce politika da kreiraju agendu politike društvenih inovacija na osnovu sledeća tri principa:

- 1. Potvrdite istinsku raznolikost zajednice kreatora inovacija i kreirajte podržavajuću politiku u skladu s tim.** Socijalne inovacije mogu pokrenuti socijalni preduzetnici, državni službenici, gradonačelnici, civilno društvo i akteri socijalne ekonomije, biznismeni, edukatori, građanske grupe i drugi.
- 2. Pređite preko koncepta podrške zasnovane na donaciji za društvene inovacije i uključite principe i vrijednosti socijalnih inovacija u politike, programe i instrumente.** Sve oblasti politike mogu podržati inovativno eksperimentisanje i učenje, zamagliti sektorske granice i uključiti širi presjek aktera u rješavanju društvenih izazova.
- 3. Podržati društvene inovacije kao fundamentalne, a ne kao dodatak:** Integrisano shvatanje inovacija za javno dobro treba



Regional CSO platform advocating social innovation under employment policies that guarantees security for youth at risks, an EU-funded project. This document has been produced by financial assistance of the EU funds of Civil Society Facility Operating Grants to IPA CSO Associations.

LEAD APPLICANT



CO-APPLICANTS



The content of this document are the sole responsibility of YOU SEE! project partnership and can under no circumstances be regarded as reflecting the position of the EU.

biti uključeno u glavnu nacionalnu agendu i biti usklađeno podrškom i ulaganjem donosioca odluka na svim nivoima vlasti.

KAKO ISKORISTITI PRETPRISTUPNI PERIOD ZA INOVATIVNI RAZVOJ ZAPADNOG BALKANA

Sagledavajući kontekst u kome se trenutno kreiraju inovativna rješenja na prostoru Zapadnog Balkana, umjesto nasumično razvojne strategije, potrebno je kreirati dugoročni plan razvoja koji će podstaći novo područje osnaživanja i zapošljavanja, razvoj novih modela i pristupa, i nove institucionalne aranžmane. Na osnovu četiri regionalna dokumenta koja su pratila postojeće aktivne politike zapošljavanja, preko 20 nacionalnih policy dokumenata, identifikovanja izazova zajednice, te nakon selekcije EU trendova koji se potencijalno mogu testirati, članice YouSEE platforme predlažu tri (3) paketa preporuka:

A. Inovacija zadataka

Mjere koje će formulirati nove ciljeve, uključujući identifikaciju novih kvalifikacija i otvaranje novih oblasti zapošljavanja. Predlažemo:

A.1. Hitno stvaranje uslova za razvoj alternativne i raznolike ekonomije

Sadašnji ekonomski sistemi su izvor mnogih savremenih ekoloških i društvenih izazova. Ljudi širom svijeta eksperimentišu s alternativnim ekonomijama, uključujući “solidarity” ekonomiju, društvenu ili ti socijalnu ekonomiju, zelenu ekonomiju, “degrowth” ekonomiju, “sharing” ekonomije, cirkularnu ekonomiju i mnoge druge oblike. Potaknuta globalnim potrebama i milenijumskim razvojnim ciljevima, nova tehnologija teži primjeni vještačke inteligencije, razvoju ICO zasnovanih na blockchain tehnologiji, tehnološkim start-ups...

Kao preduslov nastanku novih oblika ekonomija i brzorastućih novih tehnologija i start up-ova potreban je open mind pristup koji će se dugoročno ostvarivati kroz:

- Ulaganje u razvoj obrazovnih programa i digitalnih kompetencija kod mladih i menadžmenta koji sprovodi ove programe;
- Uvezivanje sa akterima u regionu i stakeholdersima na međunarodnom nivou uz jasno uvažavanje potreba građana i kulturnog konteksta uslovi su i potreba da bi se eksperimentisalo u regionu Zapadnog Balkana.
- Modernizovanje nastavnih planova i programa u osnovnim i srednjim školama u saradnji sa IT sektorom, softverskom industrijom, posredničkim („intermediary“) tijelima za razvoj preduzetništva i inovacija i organizacijama civilnog društva.

A.2. Investiranje u mrežu posredničkih tijela

Kreirati sistem podrške razvoja za niz posredničkih tijela kao što su co-working prostori, akceleratori, eksperimentalni prostori (npr. Hubs, Fablabs, Hackerspaces, Ecovillages, Urban Living Labs), centri za uvezivanje novih tehnologija, kreativnih



Regional CSO platform advocating social innovation under employment policies that guarantees security for youth at risks, an EU-funded project. This document has been produced by financial assistance of the EU funds of Civil Society Facility Operating Grants to IPA CSO Associations.

LEAD APPLICANT



CO-APPLICANTS



The content of this document are the sole responsibility of YOU SEE! project partnership and can under no circumstances be regarded as reflecting the position of the EU.

industrija i tradicionalne privrede i alternativne ekonomije. Na prostoru EU i šire, ova tijela djeluju kao podržavajuće okruženje za testiranje, razvoj novih ideja u okvirima alternativne ekonomije i novih tehnologija.

Ljudima je potreban prostor za eksperimentisanje, neuspjeh, učenje i angažovanje. Takvi prostori često rade sa principima koji se dijametralno suprotstavljaju dominantnim načinima razmišljanja kao što su naklonost improvizacijama, izvlačenje pouke iz masivnih neuspješnih programa sprovedenih bez prethodnog testiranja, površna rješenja i prekomjerno planiranje.

Regionalizacija centara za razvoj različitih oblika alternativnih ekonomija u skladu sa ekonomskim i društvenim potencijalima regija zaslužuju testiranje u regionu. Ovi centri mogu biti iskorišćeni i kao prostori za sprovođenje modernizovanih nastavnih planova i za edukaciju za nove kvalifikacije. **Fizički prostor za učenje i eksperimentisanje** je neophodan uslov za podršku razvoju društvenih inovacija koji bi imao potencijala da se izbori sa identifikovanim socijalnim izazovima u regionima u kojima su potrebe visoke.

Tehnološki i razvojni instituti koji bi se razvijali uz Univerzitete. Instituti treba da prate prioritete ekonomske potencijale zemalja regiona i da sa svojim resursima za istraživanja budu podrška razvoju inicijativa i biznisa u zajednici. Ovi instituti moraju da osiguraju proces **povezivanja inovacija, kreativnih industrija i reindustrijalizacije.**

A.3. Sprječavanje odliva ljudskog potencijala kroz investiranje u stvaranje kadrova

Osigurati proaktivitet i funkcionalnost mladih na tržištu rada. Veliki broj zanimanja koje trenutno znamo i za koje školujemo mlade neće postojati na kraju naredne dekade. Za jedan dio danas ni ime ne možemo naslutiti. Zato je potrebna tranzicija makroekonomskog modela politike zapošljavanja na labour market model gdje bi se koncept usaglašavanja obrazovanja sa percipiranim potrebama tržišta rada relaksirao sa konceptom podrške tranzicije mladih iz zanimanja u zanimanje.

Osigurati da mladi budu preduzetnici, ne samo kroz kreiranje biznisa, već i u procesu pozicioniranja na tržištu rada. Kruta pravila o načinu licenciranja stečenih znanja i uslova za pokretanje biznisa moraju se uskladiti sa ovim trendom jer konzumiraju vrijeme i novac.

Social Innovation traineeships and Fellowships afirmisati i regulisati kao koncept preko koga bi se podržali novi diplomci da steknu dodatna znanja i praksu u zemlji, region i šire. Putem fellowships podržati već postojeće kadrove koji bi kroz dvogodišnju podršku troškova života dobili mogućnost da posvete svoje vrijeme za sprovođenje istraživanja i razvoj inovacija i uspostavljanje tranzicionih inicijativa. Države regiona, preko usvajanja zakonskih odredbi kojima bi uredili traineeship, treba da osiguraju podršku različitim vrstama ovih radnih angažmana bez zasnivanja radnog angažmana – što kroz forme aktivnih mjera, što kroz regulisanje traineeships na otvorenom tržištu koji neće biti limitiran nacionalnim granicama. Fellowships program, preko resornih ministarstava i



Regional CSO platform advocating social innovation under employment policies that guarantees security for youth at risks, an EU-funded project. This document has been produced by financial assistance of the EU funds of Civil Society Facility Operating Grants to IPA CSO Associations.

LEAD APPLICANT



CO-APPLICANTS



The content of this document are the sole responsibility of YOU SEE! project partnership and can under no circumstances be regarded as reflecting the position of the EU.

implementacionih agencija treba usmjeriti na podršku privrednom sektoru i posredničkim tijelima.

A.4. Outsourcing

Široka rasprostranjenost freelancing u pojedinim državama regiona, naročito u deficitarnim zanimanjima, visoki honorari van granica regiona i potreba mladih da žive na uređeniji način, najnačajniji su razlozi za “odliv mozgova”.

Za sve one koji se opredeljuju za “izvoz svog znanja” uz ostanak u našem regionu **potrebno je urediti freelancing smanjujući socijalni rizik. Potrebno je kreirati mjere koje će opredijeliti mlade za ostanak u regionu, podstičući ih na redistribuciju dijela znanja u domaću privredu, obrazovanje i razvoj inovacija.**

Svojim geografskim položajem, dobrim klimatskim uslovima i cijenom boravka i života, region Zapadnog Balkana je vrlo atraktivna destinacija za život “digitalnih nomada” i freelancers iz čitavog svijeta. **Adekvatnom poreskom politikom, promocijom destinacije i podrškom mreži posredničkih tijela, region može postati migraciona destinacija za dolazak ljudi sa novim idejama i znanjima.**

B. Inovacije u procesima

"Procesno orijentisana inovacija" odnosi se na razvoj novih pristupa i metoda i poboljšanje postojećih. Predložimo:

B.1. Međusektoralne regionalne “flagship” inicijative

Zemlje regiona Zapadnog Balkana imaju niz zajedničkih izazova sa kojima može da se suočavaju kroz jedinstvene promo i advocacy inicijative. Uz podršku institucionalnih regionalnih mehanizama kao što su Regionalni savjet za saradnju (RCC), Fondacija za Zapadni Balkan (WBF) i Regionalna kancelarija za saradnju mladih (RYCO), te kroz učešće i/ili liderstvo posredničkih tijela, mreža organizacija civilnog društva i inovatora moguće je i potrebno provoditi inicijative i kampanje identifikovane kroz ovaj dokument.

Za utvrđivanje prioriteta, predstavljanja inovacija, primjera dobre prakse i networking koristiti Godišnji ili dvogodišnji forum. Forum treba da bude tradicionalno mjesto za okupljanje na temu perspektive, zapošljavanja i inovacija, utvrđivanje mape puta (road map) i praćenje procesa. Inspiracija za organizaciju može biti Upbeat forum društvenih inovacija održan 2017. i 2018. u Podgorici. Za prvu temu može se kandidovati razvoj preduzetničke kulture i regionalni program podrške akceleraciji započetih biznisa.

Lokalne vlasti treba da koriste regionalne inicijative da permanentno, holistički i u širokom partnerstvu rade na razvoju preduzetničke kulture u društvu (razvoj preduzetničkog i proaktivnog načina razmišljanja). Preko lokalnih partnerstava podržati kreiranje modernih sadržaja za promociju mladih preduzetnika i preduzetništva preko online platformi i medija, pomoći kampanjama koje promovisu proaktivnost mladih u društvu (poput izbora najboljeg mladog



Regional CSO platform advocating social innovation under employment policies that guarantees security for youth at risks, an EU-funded project. This document has been produced by financial assistance of the EU funds of Civil Society Facility Operating Grants to IPA CSO Associations.

LEAD APPLICANT



CO-APPLICANTS



The content of this document are the sole responsibility of YOU SEE! project partnership and can under no circumstances be regarded as reflecting the position of the EU.

preduzetnika, najboljeg aktivističkog poduhvata, dodjele nagrada i sl.), kao i organizacije takmičenja koje promovišu preduzetnički duh mladih, edukaciju djece i mladih kroz simulaciju i sl.

B.2. Redefinisanje planiranja i načina sprovođenja aktivnih mjera za zapošljavanje

Shodno prilikama na tržištu i mogućnostima kojima raspolažu službe za zapošljavanje u regionu, kod pristupa pojedincu i utvrđivanja plana zapošljavanja – **umjesto a la card ponude uvesti combo paket mjera.** Ovaj model predviđa individualni pristup i povezivanje aktivnih mjera koje će dovesti kandidata do nivoa koji treba da vodi povećanju zapošljivosti do nivoa koji će u kratkom periodu osigurati zaposlenje. On zahtjeva horizontalnu saradnju aktera na lokalnom nivou, razvoj decentralizovanih servisa i investiranje u jačanje kapaciteta pružalaca usluga u oblasti zapošljavanja i ljudskih resursa.

Potrebno je korišćenje inovativnih i ko-kreativnih metoda u planiranju aktivnih mjera i planiranje svedeno na što niži nivo (ako je moguće i ispod lokalnog nivoa kod većih gradova). U tom procesu omogućiti da svaki akter (pored javnih servisa za zapošljavanje) ima ulogu u kojoj najviše može doprinijeti svojom ekspertizom, iskustvom ili pozicijom u sistemu odlučivanja i donošenja odluka. Na nacionalnom nivou klasifikaciju aktivnih mjera potrebno je uskladiti sa EU klasifikacijom mjera kako bi se rezultati mogli upoređivati na različitim nivoima. Po ovoj klasifikaciji grupisane su: 1) mjere osposobljavanja (institucionalno, na radnom mjestu, naizmjenično i pripravništvo kroz podsticaj poslodavcima i kroz naknade za osposobljavanje pojedinih ranjivih grupa); 2) Podsticaji za zapošljavanje za poslove na otvorenom tržištu rada koji bi mogli da postoje ili da budu stvoreni i bez javnih podsticaja; 3) Podržano zapošljavanje i rehabilitacija lica sa smanjenim kapacitetom za integraciju na tržište rada; 4) Mjere kojima se stvaraju dodatni poslovi za teško zapošljiva i dugoročno nezaposlena lica; 5) Podsticaji za preduzetništvo

B.3. Uvezati lokalne fondove, inicijative i politike kroz kokreativni proces

Zbog percepcije javnosti i donosilaca odluka o hroničnom nedostatku novca, suočeni sa rastućom nezaposlenošću, različiti nivoi vlasti u regionu se trude da kroz različite mehanizme osiguraju značajna sredstva za kreditnu podršku razvoju novih biznisa. Da bi ovi fondovi bili funkcionalni i dostupni za početnike i biznise koji samostalno ne mogu osigurati garancije, **osim povoljnih kamatnih stopa i višegodišnjeg grace perioda, fondovi moraju da potraže sigurnost kroz garancije opština i moraju da imaju linije podrške poput biznis angels kapitala.** Smanjenje rizika treba da osiguraju kroz investiranje i saradnju sa posredničkim tijelima koja treba da osiguraju uvezivanje pojedinaca, sinergiju i koreativni proces transformacije potrebe u biznis ideju. Investiranje u akceleracijske fondove, koji bi se plasirali preko posredničkih tijela, osiguralo bi razvoj biznisa i nova radna mjesta kroz taj razvoj. I što je najvažnije, samoodrživost modela kroz povraćaj



Regional CSO platform advocating social innovation under employment policies that guarantees security for youth at risks, an EU-funded project. This document has been produced by financial assistance of the EU funds of Civil Society Facility Operating Grants to IPA CSO Associations.

LEAD APPLICANT



CO-APPLICANTS



The content of this document are the sole responsibility of YOU SEE! project partnership and can under no circumstances be regarded as reflecting the position of the EU.

dijela sredstava u lanac investicija nakon razvoja. Ovaj proces pojedinačni akteri ne mogu sprovesti samostalno. Proces i mehanizme potrebno je primjeniti i prepoznati kroz proces razvoja politika kroz lokalno partnerstvo zainteresovanih strana.

C. Inovacije u upravljanju

"Kontekstno orijentisana inovacija" odnosi se na promjene u "političkoj i institucionalnoj strukturi i razvoju sistema".

C.1. Kreiranje Mindlab / observatory koje treba da obezbijede nadzorne funkcije u prioritnim oblastima politike, kao što su lokalni i regionalni razvoj; održiva rješenja za stanovanje i stvaranje boljeg i održivijeg zapošljavanja. Trebalo bi pratiti trendove politike socijalne inovacije i pružiti analizu i smjernice o tome kako države članice mogu uključiti eksperimentisanje socijalnih inovacija u reformu nacionalne politike.

Kreiranje cross-service Social Innovation Action Plan jedna je od nadležnosti koju bi trebalo delegirati ovim laboratorijama/opservatorijama u zemljama regiona. Akcioni plan bi obezbijedio da različite strategije društvenih inovacija i radni tokovi mogu biti bolje usklađeni kako bi se postigli dugoročniji društveni ciljevi. Ovo bi trebalo da uspostavlja koordinisane odgovore na politiku socijalne inovacije - naročito za složene društvene izazove koji su daleko od dužnosti samo jednog resornog ministarstva, institucije ili agencije. Primjeri mogu uključivati: ruralne socijalne inovacije u poljoprivrednoj politici; primjena naučenih lekcija iz zemalja Evropske unije; društvene inovacije koje koriste tehnologiju za suzbijanje novih izazova digitalne ere kao što je nesiguran rad ili širenje nepouzdanih informacija; korišćenje društvenih inovacija u politikama životne sredine i klimatskih promjena. Taj plan treba da se kodizajnira sa zajednicom društvenih inovacija i uključi cross-sektorske i regionalne zainteresovane strane iz odgovarajućih oblasti politike.

Intersektorska saradnja i multisektorski pristup razvoju strategija osigurava da se broj strategija drastično smanji.

C.2. Otkloniti zakonske barijere i upotpuniti politike koje će olakšati poslovanje i osigurati razvoj i uvezivanje alternativne ekonomije i novih tehnologija

Potrebno je stvoriti afirmativne uslove za razvoj preduzetničke inicijative kroz kratkoročne i dugoročne mjere i zakonsku regulativu. U vrlo kratkom periodu moguće je da lokalne uprave relaksiraju nove biznis inicijative različitih taksu kod upisa i registracije, osloboditi od poreza ugovore o radu prve godine mlade preduzetnike koji pokreću svoj start-up, te stvoriti druge pogodnosti koje bi troškove početka rada svele na minimum. Tu postoji i niz drugih nefinansijskih podrški poput dobijanja međunarodnih sertifikata za izvoz, patentiranje, kupovine fiskalne kase, protivpožarnog aparata, licenciranih kompjuterskih programa i sl.



Regional CSO platform advocating social innovation under employment policies that guarantees security for youth at risks, an EU-funded project. This document has been produced by financial assistance of the EU funds of Civil Society Facility Operating Grants to IPA CSO Associations.

LEAD APPLICANT



CO-APPLICANTS



The content of this document are the sole responsibility of YOU SEE! project partnership and can under no circumstances be regarded as reflecting the position of the EU.

Za sva društva sa limitiranom odgovornošću koja svojim statutima regulišu svoj rad kao socijalna (društveno korisna) potrebno je omogućiti povrat poreza na dobit

Dugoročno je potrebno regulisati start-upove, socijalna preduzeća, osigurati stavljanje u funkciju javnih prostora za razvoj socijalnog biznisa, socijalnih servisa i start-upova, jasno urediti status freelancers i njihovu socijalnu zaštitu i podsticajne poreze, uskladiti viznu politiku sa politikom outsorsovavanja kadrova i privlačenje digitalnih nomada, te stvoriti zakonske uslove za razvoj novih tehnologija, uključujući “distributed Ledger Technology”.

C.3. Nedostatak podrške društvenim inovacijama i uopšte odsustvo političke volje, razmišljanja i vještina za razvoj društvenih inovacija

Jačati kapacitete, vještine i podsticaje za javne službenike i kreatore politike da podrže i draw on (citizen-led) social innovation i razvoj alternativnih oblika ekonomije. U tom pravcu potrebna je senzitivizacija i jasno razumijevanje oblika ekonomije i značaja novih tehnologija kako bi se osigurala jasna terminologija u politikama i izbjegla pogrešna zakonska rješenja.

Razviti adekvatan odnos prema kreiranju politika. Potrebno je izbjeći sistem započinjanja ispočetka i princip poznat kao “plava zastava” – princip prepisivanja EU zakonodavstva i politika, te nekritički pristup rješenjima za koja postoji podrška EU, čime će se smanjiti broj zakona koji postoje na papiru ali se zbog kulturnog konteksta ili drugih barijera ne primjenjuju.

Građane, udružene zajednice i civilno društvo treba podržati i osnažiti da igraju veću ulogu u doprinosu procesima razvoja politika. U tom pravcu, potrebno je razvijati strateška lokalna i regionalna partnerstva, kao i inovativne servise kreirane kroz međusektorsku saradnju koji bi doprinijeli diversifikaciji u pružanju usluga u zajednici. Menadžment upravljanja nad politikama zapošljavanja mora se promijeniti kroz adekvatno učešće zainteresovanih strana, uključujući nevladine organizacije. Regionalni policy Labs formiran od strane aktera iz zajednice i nevladinih organizacija koji može na jedinstven način djelovati na promjene na nivou regiona kroz interakciju sa regionalnim tijelima i intergovernmental bodies, ali i biti akter promjena u različitim lokalnim zajednicama. Pozitivan primjer može biti model YouSEE regionalnog policy Lab.

C.4. Redefinisati politiku javnih nabavki

Način sprovođenja javnih nabavki velika je prepreka za sprovođenje inovacija. U EU 1.9 triliona € se izdvaja za javne nabavke svake godine. U regionu, iznad 30% nacionalnih budžeta izdvaja se na javne nabavke. Ipak, za brojne organizacije koje se bave inovacijama, od kojih mnogi imaju potencijal da pomognu vladama da djelotvornije rješavaju prioritetne društvene izazove, javno tržište ostaje nedostupno zbog regulatornih poteškoća ili nedostatka potražnje od strane javnih institucija. **Stoga je potrebno uvesti i primijeniti ISO standard 20400 o održivim nabavkama i razviti standard koji će podstaći javne institucije da kod ocjenjivanja uzmu u obzir**



Regional CSO platform advocating social innovation under employment policies that guarantees security for youth at risks, an EU-funded project. This document has been produced by financial assistance of the EU funds of Civil Society Facility Operating Grants to IPA CSO Associations.

društvenu vrijednost i time stvore prostor inovacijama u oblasti javnih nabavki. Glavni cilj bi bio minimiziranje uticaja na životnu sredinu i eksperimentisanje novim, efikasnijim načinima nabavke usluga od aktera iz zajednice društvenih inovatora, čime bi javne nabavke postale jedan od glavnih katalizatora razvoja društvenih inovacija u praksi. Iskustvo za razvoj vlasti u regionu mogu naći u skorašnje publikovanom Vodiču za inovativne nabavke čiji je izdavač EU komisija.

LEAD APPLICANT



CO-APPLICANTS



Izjava:

Podrška Evropske komisije za izradu ovog dokumenta ne predstavlja podršku sadržaju koji odražava samo stavove autora i Komisija se ne može smatrati odgovornom za svaku upotrebu koja se može sastojati od informacija sadržanih u njemu.

The content of this document are the sole responsibility of YOU SEE! project partnership and can under no circumstances be regarded as reflecting the position of the EU.